

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889. Andra Kammaren N:o 3.

Torsdagen den 24 januari.

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 16 och 17 dennes förda protokoll.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. Friherre *H. Palmstierna* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående skyldighet för enskilde att fullgöra requisitioner för krigsbehof samt att till krigsbruk afstå hästar och fordon;
angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

med förslag till förordning om åtgärder för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet;

angående försäljning till Örnsköldsviks köping af kronohemmanet 4¹/₄ seland Norrlungånger n:o 1 i Vesternorrlands län;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter kyrkovaktaren Gustaf Wilhelm Lundberg;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förra vaccinatrisen Magdalena Fischer från Umeå; samt

med förslag till ecklesiastik boställsordning; äfvensom Kongl. Maj:ts skrifvelse om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

Dessa kongl. propositioner jemte den aflemnade skrifvelsen blefvo jemlikt föreskriften i 58 § riksdagsordningen bordlagda.

§ 3.

Föredrogs Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof; och anförde dervid:

Herr Redelius: Herr talman! Mina herrar! Jag ber få begagna detta enda mig till buds stående tillfälle att med anledning af den nu föreliggande propositionen yttra några ord såsom ett *observandum till statsutskottet* i en sak af sådan vigt, enligt min uppfattning, att rikets frihet och sjelfständighet i framtiden deraf kan komma att bero — jag menar den år efter år ökade skuldsättningen.

Å sid. 60 läsas orden: — — — »3,000,000 kronor, hvilka böra bestridas af upplånta medel.» Här är uppenbarligen fråga om ytterligare lån; och att döma af ordet »böra», vill det synas, som om det skulle anses såsom en pligt att fortgå på skuldsättningens bana. Men deremot vill jag på det kraftigaste protestera. Det får icke, enligt min tanke, anses såsom en pligt att ytterligare skuldsätta riket utan tvingande nödvändighet. Och sådan förefinnes ju icke nu.

Jag tror visserligen, att skuldsättning skulle kunna kallas tidsenlig så till vida som det nu för tiden är någonting vanligt att skuldsätta sig, emedan man för tillfredsställelse af verkliga eller inbillade behof gifver ut mer än man får in, d. v. s. lefver öfver sina tillgångar. Benägenhet dertill tyckes finnas öfverallt, ej blott hos enskilde personer men äfven hos landt- och stadskommuner, ja! hos sjelfva statsmagterna. Men denna allmänna benägenhet att lefva öfver sina tillgångar, alstrad, såsom mig synes, af en öfverdrifven njutningslystnad i förening med bristande förmåga att försaka, synes mig egnad att ingifva fosterlandsvännen de allvarligaste bekymmer; ty genom sådant lefnadssätt förtäres först det egna kapitalet, der sådant finnes, och sedan andras, vare sig såsom anförtrödt gods eller såsom lån. Ej utan oro begynner man fråga, hvad slutet månde blifva. Allaredan nu är det gånget derhän, att det fasta gods, som den nu lefvande generationen fått emottaga såsom arf från fäderna, icke kan annat än anse-ligen förminskadt öfverlemnas åt den nästkommande generationen. Skogen är till stor del borthuggen, och marken, der den vuxit, in-tecknad för gäld. Våra efterkommande få sig pålagd den ej lätta uppgiften att med förminskadt kapital och deraf minskade inkomster återbetala de hopade skulderna, om de det kunna. Men förmå de det icke, då — då följer något, som jag icke vill nämna.

Att lefva af lånta medel är likasom att lysa med lånta fjädrar. Skuldsättningens väg är en slipprig väg, som förer utför, ju längre dess mer, och fortare, än man vill, till slutpunkten *ekonomisk ruin*.

Häremot torde invändas, att det också kan anses vara en god sak att få låna, när så behöfves. Ja, väl; men härfå kan svaras, att det är en stor skilnad emellan tillfälliga lån och permanent skuldsättning. Lån för en gång eller annan, klokt beräknadt efter behofvet, behöfver ej ingifva oro, men visserligen

ärligen återkommande. Det är emot *den till permanens tenderande fortsatta skuldsättning* jag härmed höjer min röst. Emot *denna skuldsättning* vill jag uttala ett allvarligt och kraftigt varningsord.

Förmodligen tänker härvid mången på det välbekanta och ofta upprepade påståendet, att »lån för produktiva ändamål skolas anses ofarliga.» Men med erkännande af den betydande skillnaden emellan lån för produktiva och lån för improduktiva ändamål, ber jag dock få fästa uppmärksamheten derpå, att lån för produktiva ändamål icke heller kunna utan fara ökas i det oändliga; vill man icke låta det gå till ruin — och det vill väl ingen — måste man någon gång stanna och vända om, och detta innan man glidit längre ned på det sluttande planet, än att återgång är möjlig. Men då vi äro inkomne på detta plan, och redan länge, i mitt tycke allt för länge, fortgått på skuldsättningens bana, så må nu tiden anses vara inne att ropa: halt! Låt oss se till, huru långt vi äro komne, och tänka efter, huru vi skola göra oss qvitt de åsamkade skulderna, i synnerhet dem till utlandet, såsom de farligaste. Och detta bör väl ännu låta sig göra; ty då lånen äro amorteringslån, skola de småningom försvinna, blott man icke lånar mera. Må vi då besluta oss för att icke vidare skuldsätta staten! Och måtte statshushållningen ordnas så, att ändock inkomster och utgifter fås att gå i hop. Jag ber att få lägga ledamöterna af statsutskottet detta på hjertat.

Jag anhåller, herr talman, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja den kongl. propositionen till statsutskottet.

Herr Wretlind: Under 8:de hufvudtiteln i den kongl. statsverkspropositionen ser jag äfven i år begäran om 20,000 kr. för »tillfällig löneförbättring såsom tienstgöringspenningar åt provinsialläkare». Denna s. k. tillfälliga löneförbättring har nu ärligen återkommit sedan 1882. Det är sålunda en tillfällighet, hvilken synes skola blifva en stående regel. Men dock är denna tillfällighetsregel högst otillfredsställande såväl för regeringen som Riksdagen, ja äfven för medicinalstyrelsen och provinsialläkarne. Regeringen uttalade sjelf detta vid 1885 års riksdag, vid hvilken regeringen begärde detta anslags höjande till 25,000 kr., enär 20,000 icke räckte att fördela bland de provinsialläkare, hvilka syntes skäligen kunna göra anspråk på tillfällig löneförbättring; medan den fullständiga lönereglering, som medicinalstyrelsen allt sedan 1881 af regeringen begärt för provinsialläkarne, icke kunde af regeringen föreslås annat än i samband med en ny instruktion.

Denna regeringens begäran vid 1885 års riksdag om anslags höjande afslogs af Andra Kammaren och sedan i gemensam votering af Riksdagen. Skälen härför angäfvos i Riksdagens skrifvelse i ämnet sålunda:

»Vid pröfning af dessa framställningar måste å ena sidan

beaktas den utan tvifvel bekymmersamma ställning, hvori på en del orter provinsialläkarne befinna sig, samt de billighetsskäl, som tala för att åt dem beredes en förbättring i ekonomiskt afseende, men å andra sidan måste afseende ock fästas på de allt mera framträdande olägenheterna af bristen på instruktion för dessa tjänstemän, och att genom beviljandet år efter år i ökad mått af tillfällig löneförhöjning den stora och viktiga frågan om en sådan instruktion kan komma att fördröjas och intresset för dess snara lösning på vissa håll förringas.»

Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse tillsatte regeringen den 5 november 1885 en komité »för granskning af uppgjordt förslag till instruktion för provinsialläkarne m. fl. läkare.» Det i denna titel omnämnda, redan uppgjorda förslaget till instruktion hade utgått från medicinalstyrelsen 1881 och var begärdt af regeringen redan 1860. Således var saken icke oförberedd. Man kan icke sägas hafva fjeskat å stad. Den sålunda 1885 tillsatta komitén hade sitt »förslag till instruktion för läkare, som äro för hälso- och sjukvården inom visst område anställde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten» färdigt den 5 april 1887. Detta förslag utsändes till länsstyrelserna i riket för afgifvande af deras utlåtanden; dessa utlåtanden ingingo i slutet af 1887 och början af 1888. Medicinalstyrelsen fick del deraf och afgaf sitt slutliga yttrande den 25 juni förlidet år, således för mer än $\frac{1}{2}$ år sedan.

Det har därför varit en förväntan, som ju borde hafva skäl för sig, att denna för vårt lands hälso- och sjukvård så viktiga fråga skulle föreläggas af regeringen för innevarande Riksdag. Men statsverkspropositionen ger ingen anledning till tro på denna förväntans förverkligande, utan tvärtom. Och dock är denna fråga så gammal, så fullständigt utredd och så viktig! Här är icke fråga endast eller ens hufvudsakligast om en lönereglering för provinsialläkare, utan här är fråga om en reglering af både sjuk- och helsovården på vår landsbygd. Vid 1885 års riksdag sade en framstående medlem af denna kammare, vid diskussion om den då ifrågasatta förhöjningen af anslaget till tillfällig löneförbättring för provinsialläkarne, med afseende på det från medicinalstyrelsen då motsedda förslaget till ny instruktion: »Jag tror för min del, att det icke finnes någon fråga, med hvilken medicinalstyrelsen har att göra, som för landet har så stor betydelse som denna fråga; ty förhållandet är, att om man på landsbygden skall kunna få ordentlig läkarhjälp, måste en sådan instruktion finnas.»

Denna ledamot i kammaren har sedermera varit ledamot i komitén. Denna komité har nu gjort *sitt* arbete; medicinalstyrelsen har gjort *sitt*; länsstyrelserna hafva gjort *sitt*; men hvad gör regeringen?!

Jag sade, att förslaget afser en reglering af både sjuk- och helsovården på vår landsbygd.

För att underlätta sjukvården på landsbygden innehåller det nämnda förslaget en fullständig läkaretaxa, som kommer att för allmogen göra läkarevården mycket billigare än nu. Men dock hafva provinsialläkarne vid sina möten förklarad sig villige gå in på denna taxa, om den af medicinalstyrelsen föreslagna löneregleringen beviljas dem. Således vunnes här en stor fördel vid *sjukvården*. Och dock är denna sida af saken icke den viktigaste. En ännu viktigare är, att genom detta instruktionsförslag en verklig *helsovård* å landsbygden kunde komma till stånd.

År 1874 fingo vi den nu gällande helsovårdsstadgan för riket, kontrasignerad af den nuvarande eklesiastikministern. Den afser både stad och landsbygd. Men en hvar torde veta, att den för landsbor i de flesta fall är så godt som en död bokstaf af det naturliga skälet, att sakkunnig myndighet för dess tillämpning icke finnes. Ty kommunalnämnderna äro icke sakkunniga, och provinsialläkarne äro upptagna af sjukvården samt sakna för öfrigt den lagliga myndighet, som de behöfde för att kunna på ett verksamt sätt ingripa. Deras nu gällande instruktion, utfärdad 1822 och således 67 år gammal, tillåter dem icke ens att göra rundresor i deras distrikt i helsovårdsangelägenheter utan order af länsstyrelsen eller medicinalstyrelsen. Märkeligt är, att deremot i de äldsta instruktionerna af 1744 och 1766 ålägges provinsialläkaren att årligen göra rundresor i länet »för att underrätta sig om innevånarnes tillstånd, gå dem till handa, som dess biträde behöfva, samt meddela råd öfver hvad till helsans vård lända kan». — Dessa instruktioner voro — må det märkas — skrifna under det Linnéanska tidehvarvet! Sedermera kom en tid, då läkarens kall återigen uppfattades blott såsom sjukvårdarens. Men mot den ensidigheten har nu en kraftig reaktion uppstått i hela den vetenskapligt bildade verlden. Att detta vågsvall också nått vårt land, derom bär ju helsovårdsstadgan m. m. vittne. Men en helsovårdsstadga utan helsovårdsmyndigheter är och förblir naturligtvis en död bokstaf. Hvarken kommunalnämnder eller länsstyrelser kunna *allena* vara dessa myndigheter. De behöfva till sitt förfogande en sakkunnig embetsman, och just en sådan har den nya läkareinstruktionen gifvit dem i en *förste provinsialläkare* i hvarje län. Denne embetsman skulle vara företrädesvis för helsovårdens skull; han skulle derutinnan gå både länsstyrelsen och medicinalstyrelsen till handa; vara — så att säga — deras hand. Och jag vågar påstå, att behovet af en sådan ordnande och hjälpande hand är *särdeles känbart* för både länsstyrelsen och medicinalstyrelsen. Det är således mycket högre stående embetsmän än de civile tjänsteläkarne, som önska att den utarbetade instruktionen snart måtte blifva något mera än en arkivhandling i eklestiastikdepartementet.

Det föreliggande förslaget till läkareinstruktion innehåller för öfrigt viktiga lagförslag rörande provinsialläkareboställena, ifråga-

sätta nya extra provinsialläkaredistrikt, jemkningar i nuvarande provinsialläkaredistrikt, med flyttningar af provinsialläkarestationer, samt ändringar i helsovårdsstadgan. Således många saker af ingripande betydelse. Så länge nu dessa frågor hållas sväfvande, måste tydligtvis mångahanda saker förblifva provisoriskt anordnade, hvilket ingalunda kan vara vare sig helsosamt för menigheterna eller angenämt för vederbörande styrelser.

Men alla dessa ingripande förändringar kräfva väl — tycker jag mig höra hviskas — betydliga förhöjningar i budgeten. Nej, i förhållande till sakens omfattning och stora betydelse är denna förhöjning en verklig obetydlighet. Den uppgår enligt komiterades förslag till omkring 140,000 kr. årligen förutom ett anslag för understöd till bildande af nya extra provinsialläkaredistrikt af 50,000 kr.

Med statsverkets nuvarande ställning kunna således omöjligt dessa summor hafva hindrat komitéförslagets framläggande. Skälen måste därför vara andra, okända. Hvilka dessa än må vara, har jag ansett mig böra uttala den förvåning och misstränkning, som hela den civila tjänsteläkarecorpsen erfarit, då statsverkspropositionen icke gifvit något hopp om, att denna viktiga sak i år kommer under Riksdagens pröfning.

Synnerligen angenämt skulle det vara, om, trots statsverkspropositionens tystnad, vi alla misstagit oss i våra farhågor.

Herr Waldenström från Gefle: Det kan väl synas förmätet af mig att vid remissen af den kongl. propositionen äfven i år begära ordet, och herr talmannen skall icke tro att jag glömt den upp-tuktelse, som jag i fjol fick från visst håll, därför att jag dristade göra det då. Men jag anser mig dock böra yttra några ord, och jag skall dervid fästa mig dels vid sådant, som jag omnämnde i fjol, dels vid andra saker.

Jag kommer då först till Kongl. Maj:ts sätt att beräkna inkomsterna och vill dervid återupptaga frågan om de s. k. stämpelmedlen. Riksdagen har, såsom herrarne veta, beslutat att utnämningssbref för riddare, kommandörer och serafimerriddare skola beläggas med charta sigillata à 50, 150, 200, 400 kronor. I stället för att denna skatt ovilkorligen borde utgå, öfverlättes det nu till de utnämnde riddarne och kommandörerna att sjelfva afgöra, huruvida de vilja lösa utnämningssbref eller icke samt betala den med dessa bref förenade bevillningsafgiften eller icke. Jag kan icke föreställa mig, att sådant är rätt. På intet annat område af det offentliga lifvet förekommer något dylikt. Ett domstolsutslag är jag *skyldig* att lösa och betala charta sigillata för, en fullmagt likaså. Jag föreställer mig att Riksdagens revisorer skulle få ganska mycket att säga, om en domare underrättade en part om, att dom vore fallen i hans mål och att det öfverlättes åt honom sjelf att bestämma, om han ville lösa utslaget eller icke,

eller om en tullförvaltare gäfvé en importör anvisning, huru han genom kringgående af lagen kunde undgå att betala den af Riksdagen beslutade tullbevillningen. Då jag talade om denna sak i fjol, anhöll jag, att mitt yttrande skulle få komma till bevillningsutskottets kännedom, och det skedde naturligtvis också. Bevillningsutskottet fäste sig likväl icke dervid, och jag vill derfor nu hemställa, om icke vedertörande statsråd skulle finna lämpligt att å vederbörlig ort väcka fråga om, huruvida det kan vara rätt och riktigt fosterländskt, att man från ett sådant håll som ordenskapitlet gifver vederbörande riddare och kommandörer anvisning om, huru de skola kunna genom kringgående af lagen undandraga sig att betala en bevillning, som Riksdagen i grundlagsenlig ordning beslutat. Det anses i allmänhet vara mindre rätt och hederligt, om en enskild person försöker att undandraga sig att betala allmän bevillning. Det kan dock icke undvikas, att så många gånger sker, då man icke har rättighet att kontrollera vederbörandes inkomster. Men hvad som kan förhindras är, att *en myndighet gifver enskild person anvisning om*, huru de skola lämpligen kunna undgå att betala den af Riksdagen i grundlagsenlig ordning beslutade bevillningen. Det kan i ekonomiskt afseende synas vara en bagatell, detta; den summa, hvarom här kunde blifva fråga, är visserligen icke föraktlig, men den är icke heller så synnerligen stor. Men sjelfva saken, sedd från fosterländskhetens och hederlighetens synpunkt, anser jag dock så vigtig, att den icke bör oanmärkt få fortfara.

Hvad beträffar Kongl. Maj:ts beräkning af telegrafverkets inkomster, fagnar det mig att se, att telegrafstyrelsens vid förra riksdagen uttalade fruktan för en ständig minskning af verkets inkomster alls icke besannats. Man använde då denna fruktan såsom ett skäl till att göra en ansats mot det enskilda telefonväsendets utveckling. Nu har man emellertid funnit, att de hade rätt, som förmodade, att den sänkning, som några år egt rum i telegrafverkets inkomster, icke hade sin grund i telefonväsendets utveckling, utan i tillfälliga orsaker, och det vore godt, om telegrafverkets inkomster åter något år komma att minskas, en gång till begagnade denna omständighet såsom ett skäl till att göra förnyade ansatser mot enskilda personers företagsamhet.

Medan jag talar om denna sak, ber jag få påpeka några ord, som förekomma i den kongl. propositionen under 7:de hufvudtiteln, sid. 109, der det också är fråga om telefonanläggningar och dylika saker. Chefen för finansdepartementet säger nemligen, att telefonledning skulle genom telegrafverkets försorg anläggas mellan åtskilliga städer, dock med vissa vilkor, nemligen att de städer, som komme i åtnjutande af telefonförbindelse, »dels lemnade erforderligt bidrag till bestridande af kostnaderna för inrättande och betjenande af för allmänheten tillgängliga samtals-

stationer» etc., »dels medgäfvé staten företrädesrätt för uppsättande å städerna tillhöriga byggnader af fästen för telefonledningar samt för dessas framdragande genom det luftområde, hvaröfver staden förfogade.» Det är de sista orden, som jag fäst mig vid. Man har aldrig förut hört talas om, att städerna eller någon annan disponera öfver något luftområde. Men efter som uttrycket nu förekommer i den kongl. propositionen, är det af yttersta vigt att få veta, hvad dermed menas, eller hur högt det luftområde, hvaröfver någon förfogar, bör anses sträcka sig, om det sträcker sig så högt som fåglarne flyga eller molnen gå, eller om det skall bestämmas på något annat sätt. Det är naturligtvis af vigt att få veta detta, dels för bestämmande af statens rätt att draga fram sina telefonledningar genom luftområde, som ligger öfver enskilda personers mark, dels för bestämmande af enskilda personers rätt att draga sina ledningar genom luft, liggande öfver mark som tillhör staten. Hittills har praxis varit den, att ingen enskild person utan särskild tillåtelse fått uppsätta telefonstolpar på mark, som tillhört kronan; men man har ansett, att den enskilde haft rätt att draga sjelfva ledningen genom luftområde, som legat öfver kronans mark, om ledningen anbragts så högt, att den ej hindrat trafiken. Sälunda har det händt, att enskilda personer satt en telefonstolpe på enskild persons mark på ena sidan om landsvägen och en annan stolpe på liknande mark på andra sidan om vägen samt dragit telefonledningen mellan dessa stolpar. Ledningen har således gått genom ett luftområde, som tillhört Kongl. Maj:t och kronan, i fall den, som eger marken, äfven eger det luftområde, som ligger deröfver. Det är därför af ofantlig vigt att få veta, hvad som menas med »luftområde, hvaröfver någon förfogar», och det vore godt, om någon af regeringens ledamöter kunde lemna Riksdagen upplysning om, hvad Kongl. Maj:t tänker i denna sak, nemligen: huru högt Kongl. Maj:t anser att en egare af mark kan sträcka sina anspråk på eganderätten till det luftområde, som ligger ofvanför denna mark, om Kongl. Maj:t anser en lagstiftning i detta ämne vara nödvändig, eller om det skall öfverlåtas åt telegrafstyrelsen att bestämma derom samt, i fall lagstiftning anses nödvändig, om Kongl. Maj:t då anser, att ett sådant luftområde skall kunna blifva föremål för expropriation utan expropriation af den under liggande marken. Ty lika visst som rättstvister nu förekomma på land och i sjö, lika visst synes den tid nalkas, då rättstvister skola uppstå äfven i luften. Herrarne skola icke tro, att detta är någon bagatell. Man har af de konflikter, som förekommit emellan telegrafverket och enskilda telefonegare, sett, att frågan har en mycket stor praktisk betydelse; och eftersom Kongl. Maj:t nu talat om och uttryckligen erkänt tillvaron af eganderätt till luftområde, som ligger öfver en viss plats, så är det klart, att saken icke kan stanna vid sådana obestämda ord, utan att man nödvändigt måste fixera begreppet

»luftområde», så att man må veta, hvilken rätt markens innehafvare må kunna hafva till det luftområde, som ligger ofvanför marken.

På sid. 118 af 7:de hufvudtiteln berör Kongl. Maj:t åter igen frågan om den kongl. operan. Af de ord, som man der läser, tyckes framgå, att Riksdagen möjligen under den närmast kommande tiden har att vänta en kongl. proposition i denna fråga, och innan en sådan proposition kommer, skulle det vara godt att få utredda åtskilliga förhållanden, som nu synas mig vara temligen dunkla.

När teaterfrågan förevar för ett par år sedan, hade öfverintendentsembetet gifvit en så förskräcklig beskrifning öfver operahusets beskaffenhet, att man kunde tro, att det vore färdigt att rasa när som helst, och att den största eldfara vore för handen. Man vidtog därför åtskilliga reparationer å byggnaden, men sedan det skett, gjorde man den upptäckten, »att», såsom det i den hithörande beskrifningen bland annat heter, »den nuvarande teatersalongens omslutningsmurar vid tredje och fjerde raderna, hvilka murar å äldre ritningar öfver teaterbyggnaden betecknades med en tjocklek af två tegelstenar, i verkligheten utgjordes af träståndare, beklädda med träpanel, hvarå rörning och puts funnes anbringade. Denna anordning, heter det vidare, som nu först, då en noggrann undersökning och uppmätning blifvit för den ifrågasatta ombyggnaden nödvändig, konstaterats, vore naturligtvis i högsta grad eldfarlig och syntes för åskådarnes trygghet så betänklig, att den ensam borde vara till fyllest för att påkalla en ombyggnad af teatersalongen. I det upprättade projektet föresloges ock uppförande af nya omslutningsmurar.»

Emellertid afslog Riksdagen Kongl. Maj:ts begäran om medel till en ombyggnad af operan, och hvad var nu att göra? Att låta bero vid detta samt helt och hållet stänga operan tycktes Kongl. Maj:t icke vilja finna sig vid, och därför anmodade finansministern i skrifvelse den 14 maj 1888 öfverintendentsembetet att åter yttra sig om beskaffenheten af omslutningsmurarne vid 3:dje och 4:de raderna och sprickorna i södra yttermuren samt säga, om huset i sitt nuvarande skick kunde utan fara användas under tiden 1 juli 1888—1 juli 1889. Derpå svarade öfverintendentsembetet den 22 maj s. å. *ja*, dock med vilkor af några smärre reparationer, som belöpte sig till en högst obetydlig summa. Det synes ganska märkvärdigt, att, då för två år sedan operahuset befann sig i ett så förskräckligt skick, öfverintendentsembetet i nu nämnda skrifvelse kunnat yttra, att »med all sannolikhet bör kunna antagas, att rustvirket, som hösten 1886 befans vara »i allmänhet ganska friskt», ej derefter »kunnat hinna försämrans så väsentligt, att det icke skulle motstå byggnadens tryck den ifrågasatta tiden, derunder huset alltså bör kunna användas för teater-

verksamhet.» Det lät icke alls på det viset förut. Och särskildt hvad beträffar 3:dje och 4:de radernas korridorväggar säger öfverintendentsembetet: »Ehuru de vid en mer genomgripande ombyggnad af huset böra utbytas mot stenmurar, synas de icke vara af beskaffenhet att för närvarande föranleda någon åtgärd.» I fjol hette det den 27 mars, att korridorväggarnes beskaffenhet vore så betänklig för åskådarnes trygghet, att denna omständighet ensam borde föranleda en ombyggnad af operan, och nu heter det, att samma väggars beskaffenhet icke behöfver föranleda någon åtgärd.

Jag för min del får icke detta att gå i hop, men jag hoppas, att Kongl. Maj:t skall lyckas bättre deri. Jag har af jemförelsen mellan de begge yttrandena fått det intryck, att öfverintendentsembetet icke saknar all öfning i den ädla skådespelarkonsten. För öfrigt upplyser nu icke Kongl. Maj:t, huru vida »rustvirket», som förklarats delvis dåligt år 1886, kan motstå trycket af operahuset äfven under åren 1889 och 1890, och det vore dock nödigt att få utredt äfven detta. Kanske öfverintendentsembetet nu funnit, att rustvirket håller äfven nästa år och så än vidare år efter år, samt att väggarne till 3:dje och 4:de radernas korridorer blifva, ju längre tiden löper, desto mera ofarliga. Man kan ju icke veta, hvad som kan tilldraga sig på scenen!

Jag skall vidare be att få fästa uppmärksamhet vid något på den åttonde hufvudtiteln. Herr Wretlind har nyss anmärkt, att regeringen, såsom honom syntes, allt för länge dröjt att framkomma med förslag till reglering af provinsialläkarnes löner och verksamhet. Detsamma är enligt min uppfattning i allo förhållandet med frågan om läroverkens organisation. Det är nu många år sedan Kongl. Maj:t föreslog en reglering af läroverkens lönestat. Detta förslag afslogs af Riksdagen, emedan, om ej mitt minne sviker mig, Riksdagen först ville hafva fram en reform af sjelfva läroverken. Detta Riksdagens förfaringssätt klandrades mycket, men att Riksdagen icke ville något ondt, kan man se deraf, att Riksdagen anslog och sedan dess år efter år anslagit medel till löneförbättring åt lärarne *på extra stat* under den tid man väntat på läroverksreformen. Man har nemligen trott sig på detta sätt kunna framtvinga ett förslag till en läroverksreform hastigare, än den vore att vänta, om en definitiv reglering af lönestaten antoges. Emellertid har man fått vänta år efter år, och jag skulle vilja hemställa, om man icke nu snart bör få emotse ett förslag till läroverkens organisation. De allmänna läroverkens betydelse är ju att befordra utvecklingen, och då böra de sjelfva icke stanna *efter* utvecklingen. Men det är väl en temligen allmänt insedd sak, att läroverken icke blifvit så litet efter, och att tiden lupit förbi dem.

Om man derjemte tager i betraktande de stora kostnader

för komitéarbeten och annat, som nedlagts på denna fråga, synes det vara en berättigad förväntan hos Riksdagen att inom kort få emottaga ett dugligt förslag till dess lösning, om icke för alltid, ty det är omöjligt, så åtminstone för en någorlunda lång framtid. Ty under den närmast förflutna tiden har den ena lappen satts utanpå den andra, och hvar och en, som tjenstgjort såsom lärare, vet hvilka stora svårigheter, som äro förenade med det nu rådande tillståndet, då den ena ändringen aflöst den andra, utan att något helt kunnat åstadkommas.

Herr talman, jag har för öfrigt icke något att tillägga.

Herr Stjernspetz: Ehuru jag icke har något väsentligt, åtminstone icke i detalj, att anmärka med anledning af Kongl. Maj:ts förevarande proposition, så ber jag dock att få framhålla några sidor af densamma.

Af statsrådsprotokoll så väl som af Riksdagens förhandlingar i ämnet inhemtar man, att de nya tullarne och statsverkets deraf föranledda ökade inkomster icke tillkommit för fyllande af några statsverkets egentliga behof, och vi hafva ytterligare befästats i denna uppfattning af det senaste trontalet. Gå vi nu emellertid till Kongl. Maj:ts föreliggande proposition, finna vi icke desto mindre, att dessa ökade tillgångar det oakadt blifvit *helt och hållet* tagna i anspråk för statsverket, d. v. s. med andra ord, att den föreställningen, att dessa medel icke vore behöfliga för statsverket, ej det minsta håller streck i praktiken. Mången hade väntat, att, då ökade skatter på ett håll utkräfdes, andra skatter deremot skulle minskas, just därför att icke öfverflödet i statskassan skulle blifva för stort, men icke att mindre nödiga utgifter af denna orsak skulle beslutas. Den allmänna förhoppningen härutinnan känner sig sålunda fullkomligt besviken. Ett sätt att använda de ökade inkomsterna hade varit, såsom på flera håll och särskildt af Kongl. Maj:t framhållits, att på något sätt understödja de fattigare klasserna, hvarigenom dessa ökade tillgångar komme att flyta tillbaka till de samhällslager, som tyngst drabbas af de nya skatterna. Men i Kongl. Maj:ts *proposition* finnes emellertid intet anslag upptaget för detta ändamål. Denna fråga är hänskjuten till en komité, hvars resultat lär vara ganska ovisst.

Den föreliggande statsverkspropositionen föranleder äfven en annan anmärkning. Vi hafva här inom riksdagen haft en s. k. kompromiss, och, ehuru ej vän af kompromisser, får jag erkänna, att det en tid dock var en nödvändighet att arbeta på dess grund, för att i några viktiga frågor få ett uppslag till deras lösning. Denna kompromiss synes emellertid från ena sidan vara upphäfd, då betydliga delar af vårt försvar gång på gång och år efter annat i en ganska tillfredsställande grad stärkas, utan att man dervid tänker på några lindringar i rustnings- och roterings-

kostnaderna eller grundskatterna. Sålunda hafva vi de senare åren upprättat ett alldeles nytt vapenslag, trängen, och blott för två år sedan antogs en ny och fullt tillfredsställande organisation för flottans hela bemanning, samt förlidet är fästningsartilleriet. Min afsigt är icke att det allra ringaste klandra dessa beslut; de äro tvärt om glädjande och visa ganska stor offervillighet för försvarsväsendet. Men lägger man nu härtill det föreliggande förslaget till kavalleriets fullständiga ombildning m. m., så finner man en oafbrutet fortgående ombildning af vårt försvarverk. Emot detta sätt att få detsamma ordnad har jag icke heller något att invända, men då de stora skattefrågorna härvid å ena sidan omsorgsfullt uteglömmas, torde det vara Riksdagens pligt att i stället taga dem sjelf om hand och söka få äfven dem i sin ordning partielt lösta, oberoende af försvarsfrågorna eller åtminstone i ungefärlig jembredd med desamma.

Jag har härmed endast framhålla betydelsen af de föreliggande förslagen och har icke något vidare att tillägga.

Härmed var öfverläggningen slutad; och blef den kongl. propositionen, tillika med de i anledning af densamma nu afgifna yttranden, remitterad till statsutskottet.

§ 4

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts till Riksdagen afgifna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdagssammanträde sig tilldragit.

§ 5.

Efter föredragning vidare af de i kammarens föregående sammanträden väckta motioner hänvisades:

Herr *P. Anderssons* i Högkil motioner, n:o 1 till konstitutionsutskottet, n:is 2 och 3 till lagutskottet samt n:o 4 till konstitutionsutskottet;

Herr *L. Pålssons* motioner, n:o 5 till statsutskottet, n:o 6 till tillfälligt utskott och n:o 7 till lagutskottet;

Herr *G. E. Beskows* motioner, n:is 8 och 9, till lagutskottet;

Herr *M. Zachrisons* motion, n:o 10, till bevillningsutskottet;

Herr *Folke Anderssons* motion, n:o 11, till statsutskottet;

Herr *A. Wendts* motion, n:o 12, till lagutskottet;

Herr *N. Nilssons* i Skärhus motion, n:o 13, till lagutskottet;

Herr *M. Dahns* motion, n:o 14, till lagutskottet; samt

Herr *G. Eriksons* i Myckelgård motion, n:o 15, till statsutskottet.

§ 6.

Hänvisades till bankoutsrottet Riksdagens år 1888 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Likaledes föredrogs och hänvisades till statsutskottet samme revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

§ 7.

Justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse, som härefter föredrogs, remitterades till lagutskottet.

§ 8.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

§ 9.

Följande nya motioner afgåfvos af:

Herr *J. Eliasson*:

n:o 16, om ytterligare nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter; och

n:o 17, om ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvären;

Herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 18, om ändrad lydelse af 102 § utsokningslagen;

Herr *A. Kihlberg*:

n:o 19, om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i § 2 mom. 2 af kongl. kungörelsen den 11 maj 1855 om grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande; och

n:o 20, om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärders vidtagande till förenkling i sättet för utdelning af statsbidraget till lindring af rustnings- och roteringsbesvären;

Herr *A. F. Broström*, n:o 21, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen;

Herr *M. Arhusiander*, n:o 22, om skrivelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag till undervisning i kvinlig slöjd;

Herr *E. Westin*, n:o 23, om ändrad lydelse af §§ 6 och 13 riksdagsordningen;

Herr *N. Hanson* i Berga, n:o 24, om ändring i 10 kap. 2 § giftermålsbalken;

Herr *J. Johnsson* i Thorsberg:

n:o 25, om ändrad lydelse af 26 kap. 1 och 8 §§ samt 30 kap. 5 § rättegångsbalken; och

n:o 26, angående ersättning för inqvartering af tågande trupper och i sammanhang dermed om förhöjning i anslaget för indelta arméns och beväringens vapenöfningar;

Herr *G. Ryding*:

n:o 27, om ändrad lydelse af § 23 riksdagsordningen; och

n:o 28, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag om ändrade bestämmelser i fråga om bötesförvandling;

Herr *G. Elowson*, n:o 29, om ändrade vilkor för utgående af statsanslaget till aflönande af lärare i slöjd vid folkskolor;

Herr *C. G. Bergendahl*, n:o 30, om ändring i vilkoren för lån ur den s. k. mossodlingsfonden;

Herrar *Ch. A. Ekeborgh* och *J. Ericsson* i Norrby, n:o 31, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förbud för tillverkning och införsel i riket af margarin m. m.;

Herr *Ch. A. Ekeborgh* m. fl., n:o 32, om förhöjning af statsbidraget till folkskolelärares aflöning;

Herr vice talmannen *Liss Olof Larsson*, n:o 33, om anvisande af ett extra anslag å 20,000 kronor till nykterhetens befrämjande;

Herr *P. G. Petersson* i Brystorp, n:o 34, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen; och

Herr *O. Andersson* i Hasselbol, n:o 35, angående ändrad lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar.

Dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 10.

Ledighet från riksdagsöromålen beviljades:

Herr *F. G. Janson* i Carlshed under 14 dagar fr. o. m. d. 26 d:s; och

Herr *Ol. Andersson* i Hasselbol » 14 » » 29 »

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,19 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Fredagen den 25 januari

kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 innevarande januari.

§ 2.

Föredrogos de i gårdagens sammanträde aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner, deraf följande hänvisades till lagutskottet:

angående skyldighet för enskilde att fullgöra requisitioner för krigsbehof samt att till krigsbruk afstå hästar och fordon;

med förslag till förordning om åtgärder för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet; samt

med förslag till ecklesiastik boställsordning.

Till statsutskottet återremitterades nedannämnda kongl. propositioner:

angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

angående försäljning till Ornsköldsviks köping af kronohemmanet $4\frac{1}{4}$ seland Norrlungånger n:o 1 i Vesternorrlands län;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter kyrkovaktaren Gustaf Wilhelm Lundberg; och

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förra vaccinatrisen Magdalena Fischer från Umeå.

§ 3.

Föredrogos och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen, med tillkännagifvande att Kongl. Maj:t förordnat statsrådet m. m. herr Johan Henrik Lovén att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af stats-

rådet; och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 4.

Efter föredragning, hvar efter annan, af de i senaste sammanträdet väckta motioner hänvisades:

Herr *J. Eliassons* motioner, n:is 16 och 17, till statsutskottet;
Herr *O. Ericksons* i Bjersby motion, n:o 18, till lagutskottet;
Herr *A. Kihlbergs* motioner, n:is 19 och 20, till tillfälligt utskott;

Herr *A. F. Broströms* motion, n:o 21, till konstitutionsutskottet;

Herr *M. Arhusianders* motion, n:o 22, till tillfälligt utskott;
Herr *E. Westins* motion, n:o 23, till konstitutionsutskottet;
Herr *N. Hansons* i Berga motion, n:o 24, till lagutskottet;
Herr *J. Johnssons* i Thorsberg motioner, n:o 25 till lagutskottet och n:o 26 till statsutskottet;

Herr *G. Rydings* motioner, n:o 27 till konstitutionsutskottet och n:o 28 till lagutskottet;

Herr *G. Elowsons* motion, n:o 29, till statsutskottet;

Herr *C. G. Bergendahls* motion, n:o 30, till statsutskottet.

Vid föredragning härnäst af herrar *Chr. A. Ekeborghs* och *J. Ericssons* i Norrby motion, n:o 31, om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om förbud för tillverkning och införsel i riket af margarin m. m. anförde:

Herr Ekeborgh: Sedan min motion angående margarinfrågan i går väcktes, har jag blifvit fullt förvissad derom, att en motion i samma ämne kommer att från annat håll framläggas. Denna motion går i hufvudsakligen samma syfte som den af mig afgifna, men är mera vidtomfattande än denna. Det är med anledning häraf jag nu tager mig friheten anhålla att få återtaga den af mig väckta motionen om förbud för tillverkning och införsel i riket för afsalu af s. k. margarin eller konstsmör.

Herr Ericsson i Norrby: Såsom medundertecknare af ifrågavarande motion beder jag få instämma i den föregående talarens yttrande.

Med bifall till den sålunda gjorda anhållan och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, med gaf Kammararen att ifrågavarande motion finge af motionärerna återtagas.

Vidare hänvisades:

Herr *Ch. A. Ekeborghs* m. fl:s motion, n:o 32, till statsutskottet;

Herr vice talmannen *L. O. Larssons* motion, n:o 33, till statsutskottet;

Herr *P. G. Peterssons* i Brystorp motion, n:o 34, till konstitutionsutskottet; samt

Herr *O. Anderssons* i Hasselbol motion, n:o 35, till lagutskottet.

§ 5.

Afgåfvos nya motioner af:

Herr *O. Andersson* i Lyckorna, n:o 36, om ändrade bestämmelser i fråga om den kommunala rösträtten på landet;

Herr *S. J. Kardell*:

n:o 37, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till förändrade bestämmelser angående rösträtt vid biskopsval; och

n:o 38, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändringar i gällande mantalsskrifningsförordning;

Herr *J. Bengtsson* i Gullåkra m fl., n:o 39, om beviljande af anslag för inlösen af maskiner och redskap vid i riket befintliga margarinfabriker;

Herrar *C. G. Bergendahl* och *J. Jonson* i Frörestorp, n:o 40, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändrade bestämmelser rörande rust- och rotehållares skyldighet att tillhandahålla torp;

Herr *C. J. Bladh*, n:o 41, om nedsättning i afgiften för vissa af tredje klassens patienter å rikets hospital;

Herr *A. Svenson* i Bossgården, n:o 42, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillägg till 15 § i gällande folkskolestadga;

Herr *A. Svenson* i Edum, n:o 43, om ändringar i 26 och 36 §§ konkurslagen;

Herr *J. Bromée*:

n:o 44, om ändringar i 55 och 56 §§ utsökningslagen; och

n:o 45, om ändring i 2 § utsökningslagen;

Herr *G. Jansson* i Krakerud, n:o 46, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändrade bestämmelser angående främmande kristne trosbekännares rätt till deltagande i beslut om kommunala angelägenheter;

Herr *N. Boström* i Bodbyn, n:o 47, om ändrad lydelse af 2 kap. 1 § ärfdabalken.

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *W. Gibson* under 14 dagar från och med den 2 instundande februari.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen:

statsutskottets memorial n:o 1, med den till innevarande Riksdag af fullmäktige i riksgäldskontoret afgifna berättelse; och

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1,32 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Lördagen den 26 januari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Föredrogs de i gårdagens sammanträde afgifna motioner; och hänvisades:

Herr *Ol. Anderssons* motion, n:o 36, till lagutskottet;

Herr *S. J. Kardells* motioner, n:o 37 till lagutskottet och n:o 38 till bevillningsutskottet;

Herr *J. Bengtssons* i Gullåkra m. fl:s motion, n:o 39, till statsutskottet;

Herrarna *C. G. Bergendahls* och *J. Jonsons* i Fröstorp motion, n:o 40, till statsutskottet;

Herr *C. J. Bladhs* motion, n:o 41, till statsutskottet;

Herr *A. Svensons* i Bossgården motion, n:o 42, till tillfälligt utskott;

Herr *A. Svensons* i Edum motion, n:o 43, till lagutskottet;

Herr *J. Bromées* motioner, n:is 44 och 45, till lagutskottet;

Herr *G. Janssons* i Krakerud motion, n:o 46, till lagutskottet; och

Herr *N. Boströms* i Bodbyn motion, n:o 47, till lagutskottet.

§ 2.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets memorial n:o 1, med den till innevarande Riksdag af fullmäktige i riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 3.

Efter föredragning vidare af bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse, lades jemväl detta memorial till handlingarna.

§ 4.

Herr Statsrådet m. m. *A. Örbom* öfverlemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, med förslag till lag om straff för embetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål.

Jemlikt föreskriften i 58 § riksdagsordningen, blef den kongl. propositionen bordlagd till nästa sammanträde.

§ 5.

Anmälades nya motioner af:

Herr *O. W. Redelius*, n:o 48, om tillägg till 22 kap. 2 § strafflagen;

Herr *G. von Heijne Lilienberg* m. fl., n:o 49, om beviljande af ett extra anslag å 5,000 kronor till svenska mosskulturforeningen;

Herr *F. Petterson* i Tjärsta, n:o 50, om ändrad lydelse af 22 kap. 4 § ärfdabalken;

Herr *K. E. Holmgren*, n:o 51, om ändring af §§ 6 och 13 riksdagsordningen;

Herr *N. Wallmark*, n:o 52, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i landtmäteritaxan.

Herr *G. W. Lyth*:

n:o 53, om ändrad lydelse af § 31 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, sådant detta lagrum lyder i förordningen den 23 september 1887; och

n:o 54, om ändrad lydelse af § 6 i förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 16 maj 1884;

Herr *G. E. Beskow*, n:o 55, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändringar i riksdagsordningens föreskrifter i fråga om riksdagsmannaval;

Herr *P. Svensson* i Brämhult, n:o 56, om ändrad lydelse af § 23 riksdagsordningen;

Herr *J. Anderson* i Tenhult:

n:o 57, om användande af bankovinsten;

n:o 58, om nedsättning i anslagen under riksstatens tredje hufvudtitel; och

n:o 59, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om justering af mättnings- och vägningsredskap;

Herr *P. Pehrsson* i Norrsund, n:o 60, om åsättande af tull å sill, strömming och annan fisk;

Herr *A. F. Liljeholm*, n:o 61, om beviljande af ett extra anslag å 15,000 kronor såsom bidrag till undervisning i qvinlig slöjd;

Herr *A. Andersson* i Hakarp, n:o 62, om ändring i vilkoren för anslaget till torrläggning af vattensjuka marker;

Herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 63, om ändring af 28 § i förordningen om urarfvagörelse den 18 september 1862;

Herr *J. Sjöberg*, n:o 64, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister;

Herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, n:o 65, om ändring af § 11 i förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin m. m. den 29 maj 1885;

Herr *Back Per Ersson*, n:o 66, om ändrad lydelse af §§ 22 och 25 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871;

Herr *E. Svensson* från Karlskrona, n:o 67, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillägg till § 1 i förordningen angående försäljning af vin- och maltdrycker den 24 oktober 1885;

Herr *M. Jönsson* i Gammalstorp, n:o 68, om förhöjning i tullen på majs;

Herr *O. Larsson* i Mörtlösa m. fl.:

n:o 69, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Linköping;

n:o 70, om anstånd för arrendatorer af kronans domäner med erläggande af arrendeafgift;

Herr *A. W. Nilsson* i Lidköping, n:o 71, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående rätt för qvinna att kunna inväljas till medlem af skolråd;

Herr *E. W. Wretlind*, n:o 72, om nedsättning i tullen på socker och kakao m. m.;

Herr *P. Pehrson* i Törneryd m. fl., n:o 73, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlskrona;

Herr *L. F. Odell*:

n:o 74, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om ändrad lydelse af §§ 15 och 17 i förordningen om eldfarliga oljor m. m. den 26 november 1875; och

n:o 75, om åsättande af tull på ägg;

Herr *P. G. Petersson* i Brystorp, n:o 76, angående ytterligare ersättning af statsmedel till egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst;

Herr *N. Petersson* i Runtorp, n:o 77, angående ändring af § 13 riksdagsordningen;

Herr *N. Petersson* i Runtorp m. fl., n:o 78, angående ändring af § 40 i reglementet för riksgäldskontoret;

Herr *G. Berg*, n:o 79, om upphäfvande af 10 kap. kyrkolagen samt skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af 18 kap. samma lag;

Herr *O. A. Brodin*, n:o 80, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning angående upphörande af svenska fartygs konsulatafgifter;

n:o 81, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om upphörande af den enligt lag rederi åliggande skyldigheten att i vissa fall bekosta hemförskaffning af manskap; och

n:o 82, om beviljande af ett extra anslag å 15,000 kronor till resestipendier åt personer, som egna sig åt handelsverksamhet i aflägsnare länder;

Herr *A. P. Danielson* m. fl., n:o 83, om ytterligare afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna;

Herr *A. P. Danielson*:

n:o 84, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning angående utgifvande af en statstidning för legala tillkännagifvanden m. m. samt om beviljande af ett extra anslag af 1,500 kronor för utredningens verkställande; och

n:o 85, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i fråga om ny ecklesiastik boställsordning;

Herr *A. Olsson* i Ornakärr:

n:o 86, om afskrifning i vissa fall af kronoarrendatorers skilnadsarrenden; och

n:o 87, om ändring af § 6 i kongl. stadgan den 1 juni 1850 angående fjerdingmän;

Herr *Ollas Ericsson* m. fl., n:o 88, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om sättet för uppgörande af markegångstaxorna; och

Herr *Ollas Ericsson*, n:o 89, om ändring af § 14 riksdagsordningen;

Herr *Emil Olsson* i Kyrkebol:

n:o 90, om beviljande af ett extra anslag af 800,000 kronor till bidrag för anläggning af nya samt förbättring af mindre goda vägar; och

n:o 91, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i sättet för förvaring af indelta infanteriets lifmundering;

Herr *Ch. A. Ekeborgh*, n:o 92, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utarbetande och framläggande af förslag till upphäfvande af institutionen rättens ombudsman i konkurser;

Herr *V. B. Wittrock*:

n:o 93, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående vidtagande af åtgärder för hämmande af utbredningen af svårare åkerogräs från jernvägarnes områden; och

n:o 94, om beviljande af ett extra anslag å 3,000 kronor till understöd åt svenska turistföreningen;

Herrar *E. G. Fredholm* och *A. Svenson* i Edum, n:o 95, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886;

Herr *G. Elowson* m. fl., n:o 96, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlstad;

Herr *E. P. Jonsson* i Myre:

n:o 97, om antagande af bestämmelser angående handelns med eau de Cologne likställande med försäljning af brännvin;

n:o 98, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Hernösand; och

n:o 99, angående dels användningen af riksbankens vinst under år 1888, dels inrättande af två riksbankens afdelningskontor i landsorten;

Herr *C. G. O:son Bruse*:

n:o 100, om ändring i gällande grunder för markegångs-sättningen; och

n:o 101, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen.

Samtliga dessa motioner bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *P. A. H. Stjernspetz* under åtta dagar från och med den 27 dennes.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1, 40 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Söndagen den 27 januari

kl. 7 e. m.

Med hänsyn dertill att tiden för afgifvande af sådana motioner, som tillhörde ständigt utskotts behandling, med denna dag ginge till ända, hade kammarens ledamöter kallats att i dag sammanträda.

§ 1.

Efter föredragning till en början af Kongl. Maj:ts vid gårdagens sammanträde aflemnade proposition till Riksdagen med förslag till lag om straff för embetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål, blef densamma hänvisad till behandling af lagutskottet.

§ 2.

Vidare föredrogos, hvar efter annan, de på kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr *O. V. Redelius'* motion, n:o 48, till lagutskottet;

Herr *L. G. von Heijne Lilienbergs* m. fl:s motion, n:o 49, n:o till statsutskottet;

Herr *F. Petterssons* i Tjärsta motion, n:o 50, till lagutskottet;

Herr *K. E. Holmgrens* motion, n:o 51, till konstitutionsutskottet;

Herr *N. Wallmarks* motion, n:o 52, till tillfälligt utskott;

Herr *G. W. Lyths* motioner, n:o 53 till lagutskottet och 54 till bevillningsutskottet;

Herr *G. E. Beskows* motion, n:o 55, till konstitutionsutskottet;

Herr *P. Svenssons* i Bråmhult motion, n:o 56, till konstitutionsutskottet;

Herr *J. Andersons* i Tenhult motioner, n:o 57 till bankoutskottet, n:o 58 till statsutskottet och n:o 59 till tillfälligt utskott;

Herr *P. Pehrssons* i Norrsund motion, n:o 60, till bevillningsutskottet;

Herr *A. F. Liljeholms* motion, n:o 61, till statsutskottet;

Herr *A. Anderssons* i Hakarp motion, n:o 62, till statsutskottet;

Herr *A. G. Jönssons* i Mårarp motion, n:o 63, till lagutskottet;

Herr *J. Sjöbergs* motion, n:o 64, till tillfälligt utskott;

Herr *J. P. Janssons* motion, n:o 65, till bevillningsutskottet;

Herr *Back Per Erssons* motion, n:o 66, till lagutskottet;

Herr *E. Svenssons* från Karlskrona motion, n:o 67, till tillfälligt utskott;

Herr *N. Jönssons* i Gammalstorp motion, n:o 68, till bevillningsutskottet;

Herr *O. Larssons* i Mörtlösa m. fl:s motion, n:o 69, till bankoutskottet;

Herr *O. Larssons* i Mörtlösa motion, n:o 70, till statsutskottet;

Herr *A. W. Nilsons* från Lidköping, n:o 71, till lagutskottet;

Herr *E. W. Wrellinds* motion, n:o 72, till bevillningsutskottet;

Herr *P. Pehrsons* i Törneryd m. fl:s motion, n:o 73, till bankoutskottet;

Herr *L. F. Odells* motioner, n:o 74 till tillfälligt utskott och n:o 75 till bevillningsutskottet;

Herr *P. G. Peterssons* i Brystorp motion, n:o 76, till statsutskottet;

Herr *N. Peterssons* i Runtorp motion, n:o 77, till konstitutionsutskottet;

Herr *N. Peterssons* i Runtorp m. fl:s motion, n:o 78, till statsutskottet;

Herr *G. Bergs* från Eksjö motion, n:o 79, till lagutskottet;

Herr *O. A. Brodins* motioner, n:o 80 till tillfälligt utskott, n:o 81 till lagutskottet och n:o 82 till statsutskottet;

Herr *A. P. Danielsons* m. fl:s motion, n:o 83, till statsutskottet;

Herr *A. P. Danielsons* motioner, n:o 84 till statsutskottet och n:o 85 till lagutskottet;

Herr *A. Olssons* i Ornakärr motioner, n:o 86 till statsutskottet och n:o 87 till tillfälligt utskott;

Herr *Ollas Ericssons* motioner, n:o 88 till tillfälligt utskott och n:o 89 till konstitutionsutskottet;

Herr *Emil Olssons* i Kyrkebol motioner, n:is 90 och 91, till statsutskottet;

Herr *Ch. A. Ekeborghs* motion, n:o 92, till lagutskottet;

Herr *V. B. Wittrocks* motioner, n:o 93 till tillfälligt utskott och n:o 94 till statsutskottet;

Herr *E. G. Fredholms* motion, n:o 95, till tillfälligt utskott;

Herr *G. Elowsons* m. fl:s motion, n:o 96, till bankoutskottet;

Herr *E. P. Jonssons* i Myre motioner, n:o 97 till bevillningsutskottet samt n:is 98 och 99 till bankoutskottet; samt

Herr *C. G. O:son Brusés* motioner, n:o 100 till tillfälligt utskott och n:o 101 till konstitutionsutskottet.

§ 3.

Afgåfvos nya motioner af:

Herr *C. Th. Swanberg*, n:o 102, om ändring af § 7 i förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 16 maj 1884;

Herr *Th. Stockenberg*, n:o 103, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Halmstad;

Herr *A. F. Liljeholm*, n:o 104, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen;

Herr *Ol. Jonsson* i Hof, n:o 105, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändrade bestämmelser rörande användningen af ecklesiastika boställsskogars afkastning;

Herr *O. H. Ström*:

n:o 106, om tillägg till 77 § konkurslagen; och

n:o 107, om mantalspenningarnes upphörande;

Herrar *J. Carlsson* i Nysäter och *L. P. Larsson* i Berga, n:o 108, om upphäfvande af 23 och 25 §§ i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 samt ändring i 22 § af samma örordning;

Herr *G. Erikson* i Myckelgård, n:o 109, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande sättet för försäljning af vissa kronans domäner;

Herr *Z. Larsson* i Upsala, n:o 110, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om meddelande af föreskrift angående brännstofvs användning vid statens jernvägar;

Herr *E. G. H. Åkerlund*, n:o 111, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående sönderdelning och försäljning i mindre lotter af kronans domäner m. m.;

Herr *F. G. Sandwall*, n:o 112, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af 16 § i jagtstadgan den 21 oktober 1864;

Herr *A. Nilsson* i Rinkaby, n:o 113, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kristianstad;

Herr *A. Lilienberg*, n:o 114, om ändrad lydelse af 11 § 2 mom. i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864;

Herr *A. V. Ljungman*:

n:o 115, om inrättande af en professur i statskunskap vid Lunds universitet; och

n:o 116, om framställning till Kongl. Maj:t i sammanhang med beviljande af anslag för fortsättande af de geologiska undersökningarna och om desammas ställande under vetenskapsakademien inseende;

Herr *N. S. Håkansson*, n:o 117, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till inrättande af en för riket allmän obligatorisk lifränteanstalt;

Herr *M. Andersson* i Stigen, n:o 118, om beviljande af anslag för inrättande af ett nytt provinsialläkaredistrikt på Dalsland;

Herr *J. Ericson* i Borekulla:

n:o 119, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af föreskrifter, afseende kontroll af tillättna lotteriföretag; och

n:o 120, om inlösen till statsverket af det s. k. gamla landgillet i Halland;

Herr *G. Mellin*, n:o 121, om ändring i nu gällande fördelning af bränvinsförsäljningsafgifter;

Herrar *G. Mellin* och *C. T. Lind*, n:o 122, om ökad statsbidrag till lärare och lärarinnor vid folkskolor m. m.;

Herr *C. T. Lind*:

n:o 123, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tillskott från statsverket till lega vid anskaffande af ny soldat, m. m.; och

n:o 124, om vissa lindringar i rustnings- och roteringsbesvären;

Herr *J. Rundbäck*:

n:o 125, om ändring af 47 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862;

n:o 126, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående beredande af ersättning, enligt resereglementet, åt nämndemän för inställelse vid urtima ting; och

n:o 127, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om uppgörande af förslag till grunder för pensionering af småskolelärare och vid folkskolor biträdande lärare;

Herr *J. P. Nilsson* i Kägglå, n:o 128, om ändrad lydelse af 10 kap. 1 § rättegångsbalken;

Herr *C. Nyström*, n:o 129, om beviljande af ett extra anslag å 1,000 kronor till inköp af namnregister till borgare- och bondeståndens protokoll 1809—1866;

Herr *C. J. Jakobson*:

n:o 130, om ändring af § 17 i förordningen angående vilkoren för tillverkning af bränvin den 13 juli 1887;

n:o 131, om ändring i § 3 i förordningen angående mantals- och skattskrifningarnas förrättande den 20 juli 1861; och

n:o 132, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af förbud för statens jernvägspersonal att idka handelsrörelse;

Herr *F. G. Björck*, n:o 133, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen;

Herr *A. Johansson* i Löfåsen, n:o 134, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Mariestad;

Herr *J. Jonson* i Fröstorp, n:o 135, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor inom Skaraborgs län;

Herr *O. A. Brodin*, n:o 136, om restitution af tull å materialier till fartyg, som i Sverige byggas för utländsk fraktfart;

Herr *E. Nilson* från Ystad:

n:o 137, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om inrättande af ett statslotteri; och

n:o 138, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om inrättande af industrilotterier;

Herr *P. Stockman*, n:o 139, om ändring af 121 § utsökningslagen;

Herr *Lasse Jönsson* i Sandby, n:o 140, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om debitering, uppbörd och redovisning af utskylder till byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse;

Herr *C. F. Petersson* i Dänningelanda m. fl., n:o 141, om beviljande af ett låneanslag å 1,800,000 kronor till jernvägsanläggning mellan Elmhult och Emmaboda;

Herr *J. Nydahl*, n:o 142, om höjning i anslaget till högre folkskolor;

Herr *Ivar Månsson* m. fl., n:o 143, om indragning af eller minskning i anslaget till civilstatens pensionsinrättning;

Herr *M. Dahn*:

n:o 144, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ny lag angående enskilda bankers sedelutgifningsrätt och till ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 mars 1830; och

n:o 145, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till kapitalisering och affösning af tolagsersättningen;

Herr *P. Truedsson*:

n:o 146, om ändrad lydelse af § 3 i förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin m. m. den 13 juli 1887; och

n:o 147, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker;

Herr *S. J. Kardell*, n:o 148, om anvisande af anslag till nya lärarebefattningar vid de de allmänna läroverken m. m.;

Herr *H. Andersson* i Bringåsen, n:o 149, om beredande af tryggad besittningsrätt åt innehafvare af vissa å kronans utarrenderade egendomar befintliga lägenheter;

Herr *J. Eklund*:

n:o 150, angående ändring i villkoren för riksbankens afdelningskontors i Kalmar verksamhet; och

n:o 151, om ändrad lydelse af § 22 i förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin den 29 maj 1885;

Herr *And. Hansson* i Solberga:

n:o 152, om inrättande af nya riksbankens afdelningskontor; och

n:o 153, om bankovinstens användande;

Herr *J. Anderson* i Tenhult, n:o 154, om åsättande af en försäljnings- och förbrukningsskatt å vin, som inom landet tillverkas eller utifrån införes;

Herr *G. De Laval* m. fl., n:o 155, om åsättande af exporttull å jernmalm;

Herr *C. G. O:son Bruse*:

n:o 156, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring af 23 § i förordningen om kyrkostämman, kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

n:o 157, om ändrad lydelse af § 32 i stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882; och

n:o 158, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i 3 kap. 12 § uti stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882;

Herr *J. A. Lundström*, n:o 159, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till ny instruktion för fjerdingmän;

Herr *A. V. Nilson* från Lidköping, n:o 160, om utvidgning af treklassiga allmänna läroverket i Falköping;

Herr *A. Göransson*, n:o 161, om ändrad lydelse af § 7 i gällande bevillningsförordning;

Herr *A. W. Hygrell*, n:o 162, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring i 8 § af vittringsstadgan för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker den 30 maj 1873;

Herr *A. P. Danielson*, n:o 163, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående inrättande af en ny jordbrukshypotekskassa, samt om beviljande af ett anslag å 3,000 kronor för utredningens verkställande;

Herr *J. Johansson* i Noraskog m. fl., n:o 164, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Örebro;

Herr *E. W. Wretlind*:

n:o 165, om beviljande af ett anslag å 150,000 kronor för anläggning af två fabriker för tillverkning af oleomargarin;

n:o 166, om ändrad lagstiftning i syfte att drinkare måtte kunna i vissa fall dömas till intagning å allmän vårdanstalt; och

n:o 167, om anvisande af ett anslag å 100,000 kronor till anordnande af asyler för drinkare eller understöd åt dylika enskilda inrättningar;

Herr *L. P. Larsson* i Berga:
n:o 168, om beviljande af pension åt förre stationsinspektoren
Klas Pontus Arnoldson;
n:o 169, om ändrad lydelse af § 14 riksdagsordningen; och
n:o 170, om ändrad lydelse af 11 § i förordningen angående
kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Samtliga dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *A. Sundström* under fjorton dagar från och med den 30 innevarande januari.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter
åtskildes kl. 8 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.